

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1922 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medgivande att påbörja anläggning av en radiostation för trafik med Amerikas Förenta Stater.

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 14 mars 1922 avlåten proposition (nr 168), vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av statsrådsprotokollet för kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att, sedan planer och kostnadsförslag för en radiostation för trafik med Amerikas Förenta Stater blivit av Kungl. Maj:t fastställda, det av 1920 års riksdag för anläggningen anvisade reservationsanslaget av 2,000,000 kronor må tagas i anspråk för påbörjande av arbetena å anläggningen.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

För anläggning av en radiostation för trafik med Amerikas Förenta Stater anvisade 1920 års riksdag för år 1921 ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor. Riksdagen framhöll därvid bland annat, att riksdagen ansåge det för rätt till användningen av detta belopp böra göras till förutsättning, att i sammanhang med blivande framställning om ytterligare anslag närmare planer och kostnadsförslag rörande utförandet av anläggningen underställdes riksdagens prövning.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär att ifrågavarande anläggning, vartill definitiva planer ännu icke hunnit utarbetas, måtte få igångsättas utan hinder av den sålunda uppställda förutsättningen om riksdagens prövning av planer och kostnadsförslag.

*Utskottets
yttrande.*

Såsom skäl härför har åberopats, att ifrågavarande villkor kunde bliva hinderligt för arbetets snara igångsättande, vilket ansetts önskligt såväl med hänsyn till rådande arbetslöshet som på grund av de internationella förhållandena på området. Antalet stora radiostationer ute i världen växer oavbrutet och »utrymmet i luften» — antalet våglängder — är begränsat. Man torde kunna förutse, har telegrafstyrelsen framhållit, att därest icke den svenska stationen kommer till stånd i tid, svårigheter att erhålla behöfligt våglängdsområde kunna uppstå och i varje fall att de ekonomiskt gynnsammare våglängderna, som i första hand utnyttjas, äro besattå.

Med ledning av inkomna anbud — vilka emellertid icke ännu slutprövats — har telegrafstyrelsen beräknat, att stationens kostnad icke kommer att överstiga 5,000,000 kronor, varav minst 3,500,000 kronor, efter avdrag av kostnaderna för erforderligt marklösen, komma att skapa arbetstillfällen och nyttjas för industribeställningar inom landet. Driftkostnaderna för stationen beräknas till 360,000 kronor per år, motsvarande den inkomst, som belöper på radiostationen av en trafik på 1,000,000 fulltaxerade ord per år. Vid en trafik av 2,000,000 ord per år beräknas driften lämna 6 procent på det nedlagda kapitalet. Härvid har dock icke avdrag verkställts för erforderliga avskrivningar.

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit har utskottet icke velat motsätta sig att, på sätt i propositionen föreslagits, medgivande lämnas Kungl. Maj:t att besluta om ifrågavarande radioanläggnings påbörjande utan riksdagens vidare hörande. Av propositionen inhämtas, att anbud å den erforderliga radioutrustningen infordrats från de fyra firmor på området, som överhuvudtaget kunna tänkas ifrågakomma, nämligen Radio Corporation i New York, Marconi Wireless Telegraph Co. i London, Gesellschaft für Drahtlose Telegraphie i Berlin och Société Française Radio Electrique i Paris, samt att dessa anbud nu föreligga under bearbetning. Med anledning härav anser sig utskottet böra framhålla vikten av att definitivt beslut i frågan icke fattas, förrän bland annat genom jämförelse och omprövning av de från dessa firmor inkomna erbjudandena garantier vunnits för att anläggningen kommer till stånd under för staten gynnsammast möjliga ekonomiska och tekniska betingelser. Även om med ifrågavarande anläggning i första hand avses att åstadkomma direkt radioförbindelse med Amerikas Förenta Stater, bör dock icke helt bortses från de övriga möjligheter som kunna erbjudas till dylik trafik med motsvarande anläggningar i andra delar av

världen och särskilt sådana länder, med vilka vårt land står i livligare förbindelse.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att, sedan planer och kostnadsförslag för en radiostation för trafik med Amerikas Förenta Stater blivit av Kungl. Maj:t fastställda, det av 1920 års riksdag för anläggningen anvisade reservationsanslaget av 2,000,000 kronor må tagas i anspråk för påbörjande av arbetena å anläggningen.

Stockholm den 2 maj 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *N. A. Nilsson*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. F. Lamm*, *C. P. V. Nilsson*, *J. L. Widell*, *C. G. Ekman*, *J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist* och *J. Jeansson* samt

från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *A. Wiklund*, *K. V. Rydén*, *J. Jönsson* i Revinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *S. Bengtsson* i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *J. D. Norman* och *A. E. Ljungberg*.